

Mennta- og menningarmálaráðuneyti
Sölvhóls götu 4
101 Reykjavík

Sauðárkróki, 31. júlí 2019

Umsögn Byggðastofnunar um frumvarp til laga um Stuðningssjóð íslenskra námsmanna

Í samráðsgátt stjórnvalda á vefnum Ísland.is eru til umsagnar drög að frumvarpi til laga um Stuðningssjóð íslenskra námsmanna, en þau eru í vinnslu í mennta- og menningarmálaráðuneyti.

Í 29. grein frumvarpsdraganna er fjallað um sérstaka ívilnun við endurgreiðslu námslána. Segir að ráðherra sé heimilt með auglýsingu þar um að ákveða sérstaka tímabundna ívilnun við endurgreiðslu námslána til lánþega búsettum í brothættum byggðum. Eitt af fjórum skilyrðum fyrir ívilnun er að fyrir liggi tillaga frá sveitarfélagi eða sveitarfélögum til stjórnvalda um þörf á menntuðu fólki í byggð sinni.

Byggðastofnun telur það mjög jákvætt að tekin verði upp ívilnun hvað varðar endurgreiðslu námslána sem hvata fyrir fólk til að setjast að og starfa í dreifðum byggðum. Er það í fullu samræmi við aðgerð „C.3. Stuðningur við einstaklinga – námslán“ í stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2018-2024 sem samþykkt var á Alþingi árið 2018. Er aðgerðartillagan svohljóðandi:

„C.3: Stuðningur við einstaklinga – námslán

Verkefnismarkmið: Að nýta námslánakerfið sem hvata fyrir fólk til að setjast að í dreifðum byggðum.

Verkefnisstjórn um endurskoðun laga um Lánasjóð íslenskra námsmanna skoði kosti þess að búa til sérstaka hvata fyrir fólk, í gegnum námslánakerfið, til að setjast að í dreifðum byggðum. Með því verði stuðlað að aukinni sérfræðisþekkingu vítt og breitt um landið, að framhaldsmenntuðu fólki fjölgi í dreifðum byggðum og fjölbreytni aukist.“

Byggðastofnun telur heppilegra að ákvæði samkvæmt 29. gr lagafrumvarpsins *Sérstök ívilnun við endurgreiðslu námslána* verði orðað með öðrum hætti. Í því frumvarpi sem fyrir liggur í samráðsgátt dags. 10. júlí 2019 er gert ráð fyrir að ákvæðið nái til íbúa brothættra byggða. Það kann að valda ruglingi að vísa til „brothættra byggða“ þegar kemur að skilgreiningu þeirra svæða sem ívilnunin á að ná til. Hugtakið „brothættrar byggðir“ hefur veri notað frá árinu 2012 um byggðarlög þar sem Byggðastofnun hefur, ásamt heimaaðilum, tekist á við bráðan vanda vegna fólksfækkunar og erfiðleika í atvinnulífi. Um er að ræða byggðarlög með fáa íbúa og eru þátttökubygðarlögin valin af stjórn Byggðastofnunar á grundvelli mælikvarða sem að einhverju leyti eru matskenndir.¹ Ekki er reiknað með að þátttaka í verkefninu standi lengur er 5 ár og val á þátttökubygðarlögum tekur mið af

¹ https://www.byggdastofnun.is/static/files/Brothaettar_byggdir/verklysings/bb2-vidauki-i-maelikvardar-a-stodu-byggdarlaga-utg.2.1-mars-2016.pdf

tímabundnu ástandi í viðkomandi byggðarlagi. Íbúar með skráð lögheimili í núverandi brothættum byggðum voru 1.528 í ársbyrjun 2019. Því er augljóst að sérstök ívilnun vegna lánþega sjóðsins myndi ná til afar fárra einstaklinga.

Byggðastofnun telur að ívilnunin þurfi að ná til meginhluta landsbyggðanna og vera til ákveðins tíma. Er stofnunin tilbúin til að taka þátt í að skilgreina ívilnunarsvæðið.

Fyrir hönd Byggðastofnunar,

Aðalsteinn Þorsteinsson

Forstjóri